

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI“ CLUJ- NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ**

**CÂNTAREA CORALĂ BISERICESCĂ
DIN MARAMUREȘ**

Teză de doctorat

-Rezumat-

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:

PR. PROF. UNIV. DR. VASILE STANCIU

DOCTORAND:

PR. PETRICĂ AURELIAN COVACIU

CLUJ-NAPOCA

2013

0

Cuvinte – cheie:

Cântarea corală, Maramureș, Sfânta Liturghie, Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului, Catedrala Episcopală, corul, dirijor, repertoriu, colinde, religios, Doxologia, Arhanghelli, Angelli, Gheorghe Velea, Liviu Borlan, Iustin Podăreanu, Ion Săcăleanu, Valentin Băișan, Nicolae Lungu, Nicu Moldoveanu.

REZUMAT

Cântarea corală bisericescă din Maramureș este o temă în actualitatea dezbaterii slujitorilor altarelor Sfintei Biserici Ortodoxe și o preocupare pentru cei care se implică în cântarea din cadrul ritualului Liturgic în calitate de cântăreți, psalți, dirijori de cor, coriști și, nu în ultimul rând, dreptcredincioși.

Prezenta lucrare se dorește mărturia unui apostolat la măiestria cultivării artei corale bisericești la toate nivelurile în cultura noastră muzicală maramureșană contemporană. Abordarea unui subiect axat pe muzica corală bisericescă, cu precădere pe cea din cadrul Sfintei Liturghii, este o reală provocare dar și un prilej de reflecție, ce conduce spre un nou stadiu de înțelegere a culturii muzicale bisericești maramureșene și nu numai.

Ne preocupă repertoriul coral bisericesc și compoziția muzicală cu tematică sacră a compozitorilor maramureșeni și prelucrările corale religioase din Maramureș, deși avem un număr foarte restrâns de lucrări.

Teza, în care se regăsește conținutul unor cercetări ample (care au implicat aprofundări liturgice cu rezonanțe în bizantinologie, istorie, muzicologie), surprinde atât aspectele diacronice ale cântării creștine în actualul spațiu românesc, cât și sincronia unor evenimente complexe, determinate de un trecut tumultuos (și de multe ori contradictoriu) al maramureșenilor statornici în vatra strămoșească și în credința lor.

Chiar dacă în Ortodoxia națională s-a pornit de la modelele cântării bizantine și slave, așa cum subliniază Pr. Prof. Dr. Nicu Moldoveanu, „grecii erau

neîntreçuți în arta muzicală”, Biserica s-a preocupat de păstrarea *originii* cântării bisericești pe baza izvoarelor scripturistice, patristice și canonice. Astfel s-a statuat profilul formelor de bază ale Liturghiei și ale celorlalte genuri pe care și astăzi psalții, preoții și diaconii le cântă cu măiestrie interpretativă sau își încearcă inspirația în creația muzicală. Ceea ce este de subliniat în acest context este faptul că în Biserica Ortodoxă s-a cântat duminică de duminică la altar, la strană și în corul Bisericii, iar muzica românească a realizat o înfățișare distinctă, creatoare și originală.

În obiectivul cercetării doctorale s-a fixat reconstituirea intrinsecă a evoluției artei corale religioase din Maramureș, în contextul cultural-istoric, de la pătrunderea Creștinismului și a cântării bisericești în spațiul proto-român și în Maramureșul „dacilor liberi”, până în zilele noastre.

Cântarea corală și-a câștigat un loc important, loc pe care-l ocupă în continuare, în desfășurarea ceremonialului liturgic și a unor slujbe din Biserica Ortodoxă și, dincolo de faptul că este o sursă emoțională inepuizabilă pentru credincioși, cântarea bisericească în comun trebuie văzută ca o expresie a Însăși voinței lui Dumnezeu: „Cântați Dumnezeului nostru, cântați-I, cântați-I Împăratului nostru cântați-I”. (Psalm 46:6)

Dacă, până nu demult, cântarea bisericească din Maramureș era o necunoscută cu potențial genuin întreținută ca o flacără vie sau o suflare permanentă de către toate categoriile sociale încadrate în diferitele medii, astăzi, prin cercetările făcute în ultima vreme, ea devine parte integrantă a ceea ce înseamnă cultură bisericească. Intensificarea preocupărilor legate de cercetarea trecutului nostru muzical, preluarea și valorificarea critică a moștenirii artistice sunt determinate de faptul că această cultură „contemporană” are la bază tradiția pe care o moștenim de la înaintașii noștri.

Cele șase capitole ale lucrării urmăresc traseul cântării bisericești din însăși izvorul sufletului maramureșenilor, trecând prin momentele *de stabilitate, de interferență și de rezistență* în fața forțelor obscure, cărora unitatea de trăire a credincioșilor maramureșeni le-a inspirat respect și apreciere.

Vom vorbi despre *începuturile cântării bisericești maramureșene, despre cântarea și mișcarea corală maramureșeană*, pe urmă despre *creația muzicală pe mai multe voci*, în special despre cea religioasă, despre *dirijorii și compozitorii maramureșeni care au influențat-o* în mod hotărâtor și, nu în ultimul rând, despre *repertoriul* abordat de corurile maramureșene.

În structurarea tezei am pornit, *în primul capitol*, intitulat *Muzica bisericească de tradiție bizantină din Maramureș de la începuturi și până în actualitate*, de la *oralitatea muzicii bisericești*, aplecându-mă asupra cântării de strană, reliefând rolul și importanța mănăstirilor în apărarea și cultivarea acesteia, iar în finalul acestuia am prezentat situația actuală a cântării de strană. *Argumentele aduse sunt de natură istorică, religioasă și muzicală, directe și indirecte*, prin care este evidențiată forța incomensurabilă a creștinismului pe plaiurile maramureșene și românești.

Începuturile muzicii bisericești la noi sunt strâns legate de apariția și răspândirea creștinismului oriental pe aceste meleaguri, consemnat în documente arheologice, obiecte de cult, inscripții, mărturii, acte martirice, consemnări de episcopi, biserici.

Muzica bisericească autohtonă face parte din cultura Ortodoxă, înfățișând *trăsăturile definitorii ale neamului*, dar și ale diferitelor *zone*, în care elementul specific trebuie luat în considerație. În această direcție s-a îndreptat cercetarea doctorală privind istoria și credința maramureșenilor, evoluția cântării bisericești în spațiul românesc, procesul de „românire” a cântărilor bisericești (de la monodia

bizantină la cântarea în limba slavonă tradusă în mănăstirile și bisericile din arealul românesc), până la analizarea artei corale bisericești.

Cântarea din bisericile maramureșene, intonată de veacuri monodic de către cântăreții special pregătiți, a cunoscut în secolul al XIX-lea provocarea cântului liturgic coral prin interferențele cu cântarea corală apuseană, în primă fază, iar, mai apoi, prin influențele nemijlocite ale cântării bisericești corale din provinciile românești, care a făcut un vădit progres prin marii noștri compozitori.

În capitolul doi - Apariția și dezvoltarea cântării corale bisericești în Țările Române și Transilvania - cu subcapitolele aferente, facem referințe la nașterea cântării corale din cântarea monodică, vorbim despre simfonia îngemănării cântării corale cu monodia inspirată de cuvânt și semnificația acestora în textul liturgic generator de semnificații adânci și sentimente pure. Am făcut câteva reflecții retrospective asupra apariției și dezvoltării cântării corale bisericești, precum și asupra curentelor de creație, oprindu-ne, mai ales, asupra curentului tradițional bizantin, care transpare și în specificul creației maramureșene.

În ceea ce privește cultura muzicală laică și religioasă din Maramureș, asupra căreia ne-am oprit în *capitolul al treilea - Cultura muzicală corală laică și bisericească din Maramureș* -, ea este expresia resurselor spirituale ale românilor din aceste locuri, exprimând vitalitatea și vigoarea acestora, bucuria de a trăi și sănătatea lor morală. Îndreptându-ne atenția spre cântarea corală, acest capitol l-am dedicat rolului cântării corale în universul sufletesc al credincioșilor maramureșeni, acordând o atenție sporită corurilor laice și bisericești din Maramureș, prezentându-le pe larg activitatea precum și repertoriul pe care-l abordează. Toate aceste aspecte le-am prezentat într-un bogat capitol, arătând modul cum s-a petrecut metamorfoza cântării de strană în arta corală bisericească, artă menită să antreneze cât mai mulți credincioși în participarea liturgică.

Subiectul tezei particularizează o dimensiune a artei corale, aprofundând resorturile *muzicii bisericești* circumscrise în aria *monodiei bizantine*, de unde își trage seva și pe care o exprimă, la nivelul sonorităților ample, în forme și expresii de o bogată diversitate.

Pătrunderea cântării corale în Biserica Ortodoxă din Maramureș, cu influențele la care a fost supusă din partea calvinilor, catolicilor și a ortodocșilor de factură ruso-ucrainiană, a făcut obiectul cercetării concretizate în lucrarea de față cu titlul „*Cântarea corală bisericească din Maramureș*” din dorința de a-i evidenția valoarea, consistența și rădăcinile ancestrale. În teză sunt detaliate **cauzele, etapele și consecințele** acestei transformări și **impactul** cântării bisericești corale asupra evoluției spectaculoase a vieții muzicale laice și bisericești din Maramureș.

În cadrul capitolului al treilea, referitor la arta corală din Maramureș, sunt nominalizate, sub formă de prezentare, câteva dintre cele mai remarcate formații corale din zonă trecute în istorie pentru performanțele lor (în țară și străinătate) și altele încă în „activitate”. Rolul acestora a fost de a face o apropiere de cântarea comună și de sensibilizarea interpreților și a ascultătorilor în momentele de cânt pe scenă și a credincioșilor când aceștia cântau în biserică.

Urmând reflecția neprețuitului Nicolae Steinhardt asupra puterii muzicii de a aduce sufletele în rezonanță¹, am căutat în resursele cântării bisericești naționale, monodice și corale, aceste valențe care fac din filonul oriental, grec sau slav și din creația corală bisericească o hrană a sufletului în care Creștinismul a avut și are un instrument de apropiere.

¹ „Clasică, modernă, psaltică ori în stil cunșan, muzica depinde numai de sensibilitatea auditivă a celor ce o ascultă și de capacitatea ei de a intra în rezonanță cu sufletele lor”, Nicolae Steinhardt, „*Dăruind vei dobândi*”, Mănăstirea Rohia, Editura Polirom, Iași, 2008 p. 539.

În cel *de-al patrulea capitol* intitulat ***Dirijori și compozitori maramureșeni de muzică bisericească corală***, ne-am oprit asupra câtorva personalități dirijorale și asupra creațiilor religioase ale compozitorilor din Maramureș (deși sunt destul de timide). Am descoperit personalități impunătoare, avântate în dezvoltarea fenomenului coral precum și o muzică valoroasă, încărcată de sensibilitate, profunzime și speranță, dar și lucruri care trebuiesc îmbunătățite sau chiar îndreptate.

Am prezentat biografiile acestor personalități precum și activitatea lor artistică și profesională și, un alt aspect al cercetării, îl reprezintă analiza muzicologică a unor lucrări corale bisericești din creațiile compozitorilor maramureșeni.

Ne-am oprit asupra profesorului și dirijorului *Gheorghe Velea*, animatorul fenomenului cultural, în general și a celui coral în special, din Baia Mare. În perioada când *Gheorghe Velea* activa la Baia Mare (1960-1979) a fost singura dată când orașul a avut în cadrul teatrului o secție de muzică cultă. Am prezentat pe compozitorul și dirijorul *Liviu Borlan*, cel mai mare compozitor maramureșean, asupra creației căruia ne-am oprit pe larg, pe *Ion Săcăleanu*, dirijor și solist recunoscut, care cu corala, „*Prietenii muzicii*” a avut cele mai spectaculoase reușite, pe profesorul *Valentin Băișan*, de care se leagă reușitele *Corului bărbătesc din Finteușu Mare* și pe profesorul *Iustin Podăreanu*, cel care, asupra cântării corale bisericești maramureșene, a avut o influență definitorie prin corul „*Angelli*” al Seminarului, prin *Corul Catedralei Vechi* pe care l-a condus, al parohiei Buna Vestire și prin activitatea la catedră în cadrul Seminarului Teologic.

Ne-am propus să relevăm câteva din creațiile compozitorilor maramureșeni mai puțin cunoscute, analizând succint fragmente care ni s-au păstrat din Liturghiile și creația religioasă a compozitorului *Liviu Borlan* și a profesorului și dirijorului *Iustin Podăreanu*. Am optat pentru aceste personalități pentru că

valoarea lucrărilor lor este de remarcant, chiar dacă, din păcate, numărul compozitorilor maramureșeni este destul de mic. În viitor, odată cu absolvenții Conservatoarelor de muzică, a tinerilor teologi pasionați de arta corală, acest lucru poate fi îndreptat.

Pe parcursul *capitolului al V-lea* intitulat ***Repertoriul muzical laic și bisericesc al corurilor maramureșene***, pe un alt plan al cântării corale maramureșene, este prezentat repertoriul coral laic și religios. Aici, pe lângă elementele specifice ale cântării corale, sunt amintite repertoriile abordate și principiile de selecționare a repertoriului pentru slujbe, concerte corale și religioase, atribuțiile și funcțiile dirijorului de cor bisericesc, interpretarea lucrărilor religioase (aspecte interpretative) și alte aspecte legate de problematica unui conducător de colectiv coral antrenat într-o permanentă aspirație spre un ideal cât mai înalt de interpretare vocală.

Din creația corală românească, în Maramureș se impune Liturghia lui Timotei Popovici, părți din Liturghia în re major a lui Gavriil Musicescu, cunoscător și admirator al creației bisericești rusești, iar în contemporaneitate, în zona Maramureșului, s-a impus Liturghia preotului profesor Nicolae Lungu pe glasurile V și VIII, precum părți din Liturghia lui Gheorghe Cucu.

Am vorbit și despre influențe care trebuie evitate, prezentând creația compozitorului Gheorghe Parascineț cu lucrări religioase (inclusiv liturgice) care preia tehnici din cântarea pravoslavnică, destul de diferite de cele propuse de compozitorii care au valorizat filonul bizantin autentic, tehnici și influențe pe care nu le încurajăm.

Conținutul tezei subliniază participarea și contribuția unor personalități muzicale la fixarea unui repertoriu adaptat teologiei ortodoxe, un prețios tezaur al creștinătății și model pentru cântarea liturgică.

În acest scop s-au întocmit fișe de repertorii ale corurilor bisericești, la fel ca

și pentru cele laice, urmărindu-se teaurizarea unor eforturi și realizări artistice notorii în deprinderea unui repertoriu liturgic cât mai larg și mai divers din punct de vedere stilistic și al perioadei de creație.

Parcurgând lista corurilor bisericești din satele maramureșene și corurile din orașe, apreciem numărul acestora și dificultatea tehnică a repertoriului.

În cadrul pregătirii teologice am fost și sunt preocupat de arta corală liturgică, adoptând-o ca pe un *modus vivendi* și ca un ideal de împlinire spirituală.

Implicat în slăvirea lui Dumnezeu în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, în calitate de dirijor al corului „*Doxologia*”, al Corului „*Ioan Damaschin*” al Facultății de Teologie din Baia Mare, al Coralei preoțești „*Arhanghelii*” a Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului, al Corului „*Angelli*” al Seminarului Teologic din Baia Mare, prin binecuvântarea *Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Iustinian și a Preasfințitului Episcop Iustin al Maramureșului și Sătmăruului*, am cercetat aspectele definiției ale muzicii corale maramureșene, Catedrala Episcopală din Baia Mare reprezentând o „scenă ideală de concert” și spațiul în care duminică de duminică și la toate sărbătorile praznicale aducem laudă lui Dumnezeu.

M-a preocupat, deopotrivă lărgirea orizontului repertorial-coral, aprofundarea creației tradiționale și contemporane la nivel național și local, dar și a pătrunderii în stilistica lucrărilor cu tematică sacră pentru corurile de voci egale și voci mixte.

Corurile din Maramureș și, mai ales, cele din Baia Mare își propun performanță corală, participând la concursuri și festivaluri corale naționale și internaționale, susținând anual concerte pascale și de colinde de o înaltă ținută artistică.

Obiectivul central al acestui demers vizează *unitatea*, dar și *diversitatea* cântării corale bisericești din Maramureș alături de idealul de perfecționare a

actului interpretativ prezent în eul profund al fiecărui dirijor responsabil. Pledoaria noastră poate servi drept punct de plecare pentru dirijorii care doresc să se apropie de cântarea sacră, dar și un imbold pentru interpreții de muzică corală religioasă care tind să pătrundă în esența lucrărilor ce se cântă în cadrul Serviciului Divin.

Din acest florilegiu de simțăminte izvorăște cunoașterea repertoriilor abordate de corurile din zona Maramureșului, reliefarea problemelor de natură interpretativă specifice muzicii corale liturgice și accentul care se naște din relația muzicii cu textul sacru. Numai în condițiile stabilirii unui echilibru perfect între aceste două elemente „*rugăciunea devine cântec, iar cântecul rugăciune*”², potrivit spuselor Fericitului Augustin, *cei ce cântă se roagă de două ori, dacă ascultătorii devin mai evlavioși*. În felul acesta, cântarea de laudă adusă lui Dumnezeu trece dincolo de stadiul necesității și ajunge înspre ceva ce ține de ontologic, de ființial, omul fiind rechemat să trăiască în armonie cu sine, cu lumea și cu Dumnezeu.

Am evocat în *ultimul capitol - Evenimente importante din viața Eparhiei Maramureșului și Sătmărilor - Activitatea corală*- evenimentele corale mai importante din viața culturală a Episcopiei.

Prin această lucrare încercăm să întregim imaginea apariției și dezvoltării muzicii corale menită să însoțească Sfânta Liturghie în bisericile maramureșene, împărtășind idealurile generațiilor succesive de credincioși, preoți și cântăreți antrenați în dialogul liturgic. Adâncă vibrație care i-a unit s-a reflectat și în avântul culturii muzicale în ansamblu și a celei bisericesti în particular, fapt ce decurge din analiza lucrărilor prezentate, care arată etapa actuală de evoluție a muzicii noastre corale bisericesti. Aceste creații stabilesc coordonatele fundamentale ale

² Gavriil Galinescu, *Cântarea bisericască*, Tipografia Alexandru Țerec, Iași, 1941, p. 92.

specificului național de creație, precum și locul și rolul muzicii bisericești în cultura muzicală națională.

Aflată sub semnul evoluției, muzica bisericească parcurge un traseu amplu pe care doar așezarea în anumite repere îi face posibilă cuprinderea, iar, ulterior, înțelegerea și fructificarea cunoașterii acesteia de către cei care se află în interiorul cântării bisericești: diaconi, cântăreți de strană (psalți), mireni, coriști, dirijori etc.

Azi, când avem televizorul, internetul și alte forme moderne de comunicare pe care nu le putem ignora, trebuie să fim atenți la direcția în care se îndreaptă lucrurile. Acceptându-le, sunt necesare noi modalități de a recepta tradiția, tocmai pentru ca aceasta să-și poată păstra esența și originalitatea.

Cercetarea propriu-zisă s-a concentrat pe *conținutul capitolului III, IV și V*, referindu-se cu lux de amănunte la întreaga activitate corală în bisericile din Maramureș, la corurile laice și liturgice din satele și orașele din Maramureș, la activitatea dirijorilor, compozitorilor și, nu în ultimul rând, la repertoriile abordate. Acest lucru îi conferă originalitate lucrării, iar ceea ce o particularizează se reflectă în analiza unor lucrări religioase liturgice din creația compozitorilor maramureșeni.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	6
CAPITOLUL I:	
MUZICA BISERICESCĂ DE TRADIȚIE BIZANTINĂ DIN MARAMUREȘ DE LA ÎNCEPUTURI ȘI PÂNĂ ÎN ACTUALITATE.....	11
I.1. Oralitatea muzicii bisericești din Maramureș și influențele ucrainiene.....	17
I.2. Rolul și importanța mănăstirilor în dezvoltarea și afirmarea cântării bisericești maramureșene.....	23
I.3 Situația actuală a cântării de strană din Maramureș în viața bisericească parohială și în școlile teologice.....	29
CAPITOLUL II:	
APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA CÂNTĂRII CORALE BISERICESTI ÎN ȚĂRILE ROMÂNE ȘI TRANSILVANIA.....	35
II.1. Curente și stiluri în cântarea corală liturgică românească.....	42
II.1.1. Curentul de influență bizantină.....	45
II.2. Specificul creației corale maramureșene.....	52

CAPITOLUL III:

CULTURA MUZICALĂ CORALĂ LAICĂ ȘI BISERICESCĂ DIN

MARAMUREȘ	55
III.1. Mișcarea corală maramureșeană	57
III.2. Coruri laice, sătești și orășenești în Maramureș	63
III.2.1. „ <i>Reuniunea de cântări</i> ” din Baia Mare.....	63
III.2.2. Corul din Ardușat.....	66
III.2.3. Corul „ <i>Glasul Chioarului</i> ” din Șomcuta Mare.....	71
III.2.4. Corul bărbătesc din Finteușu Mare.....	79
III.2.5. Corul din Buciumi.....	91
III.2.6. Asociația corală „ <i>Prietenii muzicii</i> ”	93
III.2.7. Corul „ <i>Dacii liberi</i> ” din Libotin.....	100
III.2.8. Corala „ <i>Capella Rivulina</i> ”	101
III.2.9. Corala „ <i>Armonia</i> ”	102
III.2.10. Corala bărbătească „ <i>Cameratta Transylvanica</i> ”	106
III.2.11. Corala „ <i>Euroart</i> ”	110
III.3. Coruri bisericesti, sătești și orășenești în Maramureș	115
III.3.1. Cântarea corală liturgică maramureșeană.....	115
III.4. Corurile bisericesti sătești din Maramureș	118
III.4.1. Corul bisericesc din Tămaia.....	118
III.4.2. Corul Bisericii Ortodoxe din Recea.....	122

III.4.3. Corul din Dumbrăvița.....	127
III.4.4. Corul Bărbătesc din Vălenii Șomcutei.....	132
III.4.5. Corul din Arieșu de Câmp.....	136
III.4.6. Corul din Mireșul Mare.....	138
III.4.7. Corul Bisericii din Rogoz.....	141
III.4.8. Corul din Lăpușel.....	143
III.4.9. Corul bisericesc din Săsar.....	146
III.4.10. Corul din Tăuții de Sus.....	148
III.4.11. Ansamblu coral „ <i>Flori din Chioar</i> ”.....	152
III.5. Corurile bisericesti din orașele Maramureșului.....	152
III.5.1. Corul din Seini.....	152
III.5.2. Corul din Târgu Lăpuș.....	157
III.5.3. Corul religios al Școlii și al parohiei Tăuții Măgherauș.....	158
III.5.4. Corul bisericii „ <i>Adormirea Maicii Domnului</i> ” din Sighetu Marmației.....	161
III.5.5. Corul „ <i>Buna Vestire</i> ” al Catedralei „ <i>Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril</i> ” din Sighetu Marmației.....	172
III.6. Corurile din Centrul Eparhial Baia Mare.....	174
III.6.1. Corul bisericii „ <i>Adormirea Maicii Domnului</i> ” - Catedrala Veche.....	174
III.6.2. Corul bisericii „ <i>Sfinții Apostoli Petru și Pavel</i> ”.....	176

III.6.3. Corul bisericii „ <i>Sfântul Nicolae</i> ”	180
III.6.4. Corul bisericii „ <i>Nașterea Domnului</i> ”	184
III.6.5. Corala bisericii „ <i>Sfinții 12 Apostoli</i> ”	184
III.6.6. Corul „ <i>Sfântul Iosif Mărturisorul</i> ” al Seminarului Teologic Liceal Ortodox.....	185
III.6.7. Corul Bisericii „ <i>Buna Vestire</i> ”	191
III.6.8. Corul „ <i>Doxologia</i> ” al Catedralei Episcopale „ <i>Sfânta Treime</i> ”	191
III.6.9. Corala preoțească „ <i>Arhanghelii</i> ” a Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului.....	200
III.6.10. Corul „ <i>Sfântul Ioan Damaschin</i> ” al Departamentului de Teologie, Baia Mare.....	208

CAPITOLUL IV:

DIRIJORI ȘI COMPOZITORI MARAMUREȘENI DE MUZICĂ BISERICESCĂ

CORALĂ. Analiza unor lucrări corale reprezentative.....	214
IV.1. Dirijori și compozitori maramureșeni de muzică bisericească.....	215
IV.1.1. Gheorghe Velea.....	215
IV.1.2. Liviu Borlan.....	219
IV.1.3. Iustin Podăreanu.....	235
IV.1.4. Ion Săcăleanu.....	247
IV.1.5. Valentin Băițaș.....	257

CAPITOLUL V:

REPERTORIUL MUZICAL LAIC ȘI BISERICESC AL CORURILOR

MARAMUREȘENE.....263

V.1. Rolul dirijorului de cor în formarea corului și alegerea repertoriului.....268

V.2. Influența ruso-ucraineană în cântarea corală din Maramureș.....270

V.3. Noi perspective de dezvoltare a muzicii corale din Maramureș.....282

CAPITOLUL VI:

EVENIMENTE IMPORTANTE DIN VIAȚA EPARHIEI MARAMUREȘULUI ȘI

SĂTMARULUI - ACTIVITATEA CORALĂ.....285

VI.1. Reînființarea Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmărilor.....285

VI.2. Evenimente corale importante din viața Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor288

CONCLUZII.....298

BIBLIOGRAFIE.....304